

Jørgen Kühls dimissionstale

Taler

Jørgen Kühl
Rektor på A. P. Møller Skolen

Dato

6. juli 2017

Sted

A. P. Møller Skolen, Fjordalleep
1, 24837 Schleswig, Tyskland

Kære studenter, kære dimittender og meget snart kære alumner

Så kom dagen og øjeblikket, som I har set frem til igennem en lang årrække som skoleelever. Hele jeres skolegang har I arbejdet frem imod dette særlige, unikke øjeblik. Nu er det kommet. Nu er det – næsten – slut. I står i centrum i dag. Vi er alle kommet for at hylde hver eneste og jer alle. I indtræder i en tradition, som begyndte med de første studenter her på A. P. Møller Skolen i 2011, og som vil fortsætte i mange, mange generationer. Hver eneste af jer er en af nu i alt 578 studenter, som er udgået fra denne store trappe, fra disse flotte rammer, fra denne unikke skole. I har skrevet historie for jer selv, og I har indskrevet jer i skolens og mindretallets historie.

Det er nu allersidste gang, I som elever har taget plads på trappen under planetsystemet. En trappe, som I kender så godt, fordi den har været et fast omdrejningspunkt for jeres færd i alle de år, I har været her. Og det var senest her, I fik studenterhuen sat på hovedet for en uge siden.

Lige siden har I festet og markeret, at I er studenter. I har præget bybilledet ikke blot i Slesvig, men alle de steder i Sydslesvig, I hører til. I en uge har I vist, at I er studenter fra A. P. Møller Skolen. At I er det danske mindretals smilende, glade, lykkelige ansigt udadtil. Ikke blot nu, men altid som del af det særlige danske fællesskab i Sydslesvig, som danner rammen om vores liv.

Det har været en intens uge, hvor øjeblikkets glæde og begejstring er blevet til en rus. Jeres glæde og smil har været smittende. Selv om de første dage var noget præget af uafbrudt regnvejr, som holdt jer inden døre og i teltene. Til gengæld var I synlige på skolen, og det er vi meget glade for. I er som alle andre studenter før jer rollemodeller for alle de andre årgange, som følger efter. I bærer den studenterhue, som de fleste andre elever på skolen drømmer om og ser frem til.

Således har mange elever på 11. og 12. årgang i den seneste uges løb fortalt mig, hvor meget de glæder sig til selv at få studenterhuen på hovedet. Så det motiverer at se jer.

Nogle af jer har allerede gjort jer tanker om, hvilken vej I agter at gå. Mange tager et sabbatår, en del søger nu ind på en videregående uddannelse. Nogle tager ud at rejse – enten til udlandet eller for at finde sig selv. For jer alle markerer dagen i dag, markerer disse timer en overgang. Overgangen fra de velkendte og trygge rammer, hvor skolen gennem 13 år har været det faste referencepunkt for tilværelsen, og hvis rytme blev jeres – og til en ny, spændende, uvis fremtid. I er måske lidt nervøse og usikre, når I tager de første skridt på denne rejse. Det er ganske naturligt.

Nogle af jer vil i første forsøg finde det rigtige valg. Andre finder undervejs ud af, at de hellere vil skifte spor. Det er der intet forkert i. Det gælder om at vælge og følge den vej, som passer bedst til jer hver især. I skal føle, at det er det rigtige, I gør, og at I vil kunne leve med jeres uddannelsesvalg mange år ud i fremtiden. Så vælg med hovedet, men husk at lytte meget til hjertet.

I er 80 studenter, som udgår fra det danske mindretal i Tyskland. Det er en selvfølge for jer, men samtidig noget enestående. I er undtagelsen. I er noget særligt. I er unikke. I er nemlig ikke som alle andre. Og det er godt sådan. I Tyskland er I danskerne, I Danmark vil I ofte blive betegnet som tyskere. I bærer begge kulturer i jer, er socialiseret i en dansk mindretalssammenhæng og vil nu komme til at indgå i flertalssamfund enten i Danmark eller i Tyskland.

Det er for alvor i de kommende år, at jeres mindretalstilknytning vil blive udfordret og dermed bevidstgøres. I vil mærke hver eneste dag, hvad dansk skolegang har betydet for jer. I vil opleve, at I besidder kompetencer og en kulturel baggrund, som er anderledes end mange andre, I møder på livets vej. Det vil ikke altid være nemt. Nogle gange vil det være frustrerende. I vil undertiden kunne opleve fremmedhed og fremmedgørelse i forhold til den kontekst, I snart indtræder i. Men det er ganske naturligt, for I er udgået fra et mindretal og indtræder nu i en voksenverden på arbejdsmarkedet eller videregående uddannelsesinstitutioner på flertallets præmisser.

Heldigvis er I vel rustet gennem jeres opvækst og skolegang til at tage udfordringerne op. Det gælder blot om at være afklaret og selvbevidst at fastslå:

”Jeg er fra Sydslesvig. Jeg er fra det danske mindretal. Jeg er student fra A. P. Møller Skolen. Jeg er noget ganske særligt.” Og det er I. Hver eneste af jer er noget særligt. I er enestående.

I er født og opvokset i et europæisk grænseland, hvor mindretal og flertal som regel lever i en symbiose. En del af jer er født ind i mindretallet og er fulgt i forældres og bedsteforældres fodspor. De sidder lige nu og glæder sig over kontinuitet med en ny mindretalsgeneration i en lang række.

De fleste af jer er blevet sydslesvigere, fordi jeres forældre har valgt den danske vej for jer. I er den første mindretalsgeneration i familien. Det var en eksistentiel beslutning, for I er blevet socialiseret ind i en mindretalsdansk verden med alt, hvad dertil hører. Fx også studenterhuen, huetiden og selve dimissionen her i dag. Det findes ikke tilsvarende på de skoler, hvor jeres venner og slægtninge har taget studentereksamen. Det, som er normen for jer, er eksotisk for dem.

I lever sameksistensens lyse sider. I oplever, hvordan de visionære politikeres håb udtrykt i forordet til København-Bonn Erklæringerne fra 1955, er blevet virkelighed. For 60 år siden var det et håb, at det fredelige samliv i grænselandet kunne fremmes. I dag er det givet. I Sydslesvig sameksisterer dansk og tysk på fredelig vis. Det kunne vi senest se i aftes, da I sammen med 300 andre studenter fra de tyske gymnasier i byen gik i optog gennem Slesvig.

Forholdet er blevet så godt, tilliden til mindretallet så stor, at mange tyske forældre gør deres børn til mindretallets unge. Mange af jer kan genkende det. Det er en merværdi for alle. Med dansk skolegang åbnes muligheder for personlige livsveje, som giver jer personligt, men også mindretallet og flertallene i Tyskland og Danmark en merværdi.

Sameksistensen har dog ikke kun lyse sider. Det har mange af jer selv oplevet, når naboer eller venner har spurgt, hvorfor I går i dansk skole, når I nu engang lever i Tyskland. Som regel er det nysgerrighed, der kommer til udtryk i undren. Andre gange er det mindre positivt, når I oplever spørgsmålene som nær- og pågående, somme tider nærmest inkvisitoriske med en undertone af mistro. Kun mindretal oplever at skulle legitimere deres egen identitet. Alle andre går fri.

Slesvig ligger målt i sprog og kultur langt fra grænsen. Det danske findes

hovedsageligt i og omkring de danske skoler, institutioner og foreninger. Alt andet er tysk. De fleste af jer kommer fra landsbyer og byer, som ligger uden for Slesvig, hvor der er langt mellem de danske, og derfor er det endnu vanskeligere at leve sit mindretalstilhørsforhold på dansk. Det danske er undtagelsen, er et særsyn, men også et særkende. Derfor oplever en del af jer, at det ikke altid er let at være mindretal. At den strålende dansk-tyske mindretalsmodel i hverdagen også kaster skygger. At uvidenhed fortsat trives og kommer til udtryk i fordomme. At der til tider begås nedsættende og sårende udsagn om det danske, og at der ikke alle vegne findes forståelse for mindretallet og dets kultur. At dele af flertallet betvivler mindretallets ret til at være hjemme her. I Sydslesvig. På såkaldt tysk jord. Re-nationaliseringen af tanker og holdninger findes også her.

Ugen før jeres mundtlige eksaminer iagttog en elev på 8. årgang en ældre herre, som ivrigt tog billeder af skolen og flagstængerne. Eleven gik hen til herren og spurgte om grunden til hans fotografering. Svaret var ganske sigende: Den irriterede entydigt tyske herre udtrykte mishag over, at en skole flagede med dannebrog på tysk jord. ”Auf deutschem Boden”. Det er et udsagn, I og vi møder i forskellige sammenhæng, især når det danske synliggøres. Når det danske bliver konkret.

Skæbnens ironi ville, at det just skete den dag, hvor Skoleforeningen havde besluttet i solidaritet at hejse flaget på alle dets institutioner for at markere Tysklands mindededag for ofrene for flugt og fordrivelse. Men nu kan vi jo så med glæde se frem til, at tyske institutioner i solidaritet med mindretallet tilsvarende markerer særlige danske flagdage såsom 9. april og 5. maj eller til de danske årsmøder. For solidaritet går jo altid begge veje. Og på denne måde vil mørke sider af sameksistensen måske kunne sættes i et oplysningens skær.

Gennem 13 års dansk skolegang er I blevet oplyste. I har tilegnet jer viden, kundskaber, færdigheder og lærdom. I er blevet forberedt og rustet til at være aktive samfundsborgere. Til at tage et medansvar og til at realisere jeres individuelle drømme og ambitioner. Verden ligger åben for jer. Nu er det op til jer at finde og følge den vej, som tager sit udspring i jeres hjerte, og at bruge hovedet undervejs til at navigere. A. P. Møller Skolen ønsker jer held og lykke på vejen – og vi glæder os til, at I lægger vejen forbi her hos os, når lejligheden byder sig.

Tak, fordi vi måtte have jer som elever, lære jer at kende og ledsage jeres

udvikling som personligheder. Tak, fordi vi i en fortløbende dialog fik mulighed for at præge jer og vise jer vejen ind i almindannelsen. Tak for alt det, vi lærte af jer. Held og lykke og god vind fremover.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Translokations-/dimissionstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jorgen-kuhls-dimissionstale-2017>